

ТЕОРІЯ ТА ІСТОРІЯ ПРАВА

УДК 342.92

doi: <https://doi.org/10.33270/04201901.68>

Самойленко О. С. – аспірант кафедри адміністративного та митного права Університету митної справи та фінансів, м. Дніпро
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1146-9109>

Етичні засади формування службового права

Мета статті полягає в оцінюванні наукових позицій стосовно впливу етики на право загалом і структурні елементи системи права, визначенні напрямів і результатів такого впливу, а також з'ясуванні ролі етичних засад у формуванні дієвого механізму правового регулювання публічної служби. **Методологія.** З огляду на окреслену мету, специфіку об'єкта й предмета дослідження, методологічну основу публікації становить комплекс методів, завдяки яким було розглянуто підходи до розуміння ролі етики в праві. Метод формальної логіки використано для з'ясування змісту службового права. Емпіричний метод було застосовано під час вивчення питання формування етичних засад службового права. Компаративний – для порівняння українських та іноземних підходів до розроблення етичних засад службового права. **Наукова новизна** зумовлена тим, що етична складова є засадою для формування правової системи на аксіологічному, ґносеологічному, праксеологічному рівнях. Тому в публікації обґрунтовано відмінності між поняттями «етика права», «правова етика», «юридична етика» та «правнича етика». **Висновки.** Важливим елементом удосконалення службового права є етична складова. По-перше, зниження впливу влади та релігійних норм на поведінку людини потребує формування нового чи вдосконалення попереднього механізму регулювання суспільних відносин. По-друге, право та мораль у вигляді етичних норм є історично взаємопов'язаними, механізм їх взаємовпливу перевірений часом. По-третє, їм притаманна компенсаторна функція: якщо право не може вирішити суспільного конфлікту, посиляються на норми моралі. Завдяки цьому зниження рівня моральності, з огляду на специфіку розвитку суспільства (послаблення уваги людини до суспільства через діджиталізацію, поява нових цінностей), компенсують шляхом закріплення етичних норм у нормах права.

Ключові слова: службове право; етика; етичні норми; етичні критерії; суб'єкти публічного права; публічні правовідносини.

Вступ

Зміна парадигми адміністративного права спонукає вчених акцентувати на розгалуженості його структури та змісту, що обумовлене його стрімким розвитком й інтеграційними процесами. Це сприяє формуванню наукових позицій щодо необхідності виокремлення нових елементів системи права (галузей, підгалузей), які регулюють деякі суспільні відносини, що належали до складу предмета адміністративного права України. У контексті предмета дослідження йдеться про сукупність правових норм, які регулюють суспільні відносини, пов'язані з організацією та проходженням публічної служби, й отримали назву службового права. Водночас існують протилежні позиції стосовно доцільності виокремлення службового права в наукову та правову галузь. Наукові дослідження мають суперечливий зміст, що потребує створення системи засад, які сприяли б удосконаленню предмета, методу та структури службового права. Це зумовлює визначення мети статті, яка полягає в дослідженні ролі однієї з вагомих засад формування правових норм, зокрема їх етичної складової.

Питання етичних засад формування права загалом і деяких галузей, зокрема адміністративної, є предметом дослідження значної кількості вітчизняних та іноземних правників і філософів різних періодів: Т. Василенської (Vasylevska, 2011, 2013), Е. Держивицького та І. Ларіонова

(Derzivitskiy, Larionov, & Perov, 2016), Н. Камінської (Kaminska, 2010; Kaminskaia, 2014), П. Макушева, С. Сибірякова (Makushev, & Sybiriakova, 2010), В. Нестеровича (Nesterovych, 2006, 2011), М. Рудакевич (Rudakevych, 2003, 2006, 2007), С. Сливки (Slyvka, 2008), А. Товмач (Tovmach, 2015) та ін. Однак, з огляду на новизну службового права, можна констатувати, що етична складова його норм потребує ґрунтовного вивчення.

Мета і завдання дослідження

Мета статті полягає в оцінюванні наукових позицій стосовно впливу етики на право загалом і структурні елементи системи права, визначенні напрямів та результатів такого впливу, а також з'ясуванні ролі етичних засад у формуванні дієвого механізму правового регулювання публічної служби.

Виклад основного матеріалу

Однією з головних проблем, визначених адміністративною реформою, є зміцнення довіри населення до діяльності суб'єктів публічних відносин. Водночас серед засад публічної сфери слід виокремити авторитет органів державної влади та місцевого самоврядування, що ґрунтується на ділових, інтелектуальних і моральних рисах службовців. Зокрема, етична складова відіграє вагомий роль в оцінюванні

діяльності зазначених суб'єктів. Її оцінювання є досить складним, оскільки не має чітких критеріїв і може бути здійснене лише за певними аспектами: якістю надання адміністративних послуг, ставленням до громадян, рівнем корупції, ефективністю управління тощо. Однак, на відміну від закону, етична складова є гарантом забезпечення принципів законності та верховенства права під час реалізації правового статусу суб'єктами публічних відносин. Посилити етичну складову на публічній службі мають відкритість і прозорість органів держаної влади (Nesterovych, 2016).

Поділяємо позицію Т. Василенської стосовно того, що інтереси суспільства й держави є головним принципом, вищим критерієм етики та кінцевою метою професійної діяльності службовця (Vasylevska, 2013). Однак запровадження етичних засад у систему службового права потребує вдосконалення.

Питання визначення етики у формуванні права є складним, оскільки містить юридичну та філософську складові, зокрема, коли йдеться про поведінку державних службовців (Tomtash, 2015). Етика як складова філософії вивчає моральні засади (норми) людського буття, тобто систему «нерівномірних» уявлень про добро та зло, щастя, справедливості, обов'язок, совість, честь і гідність тощо. Предмет її дослідження багато в чому стосується тих аспектів, яких «боїться» право, ще Арістотель зазначав: «Закон є логіка, позбавлена пристрасті». Водночас окреслені поняття майже завжди були предметом людських пристрастей і позицій, проте це не стало перешкодою для розвитку та проникнення у сферу право-прикладної етики, яка становить теорію та практику застосування моральних норм, цінностей і суджень з метою вирішення проблемних, з позиції етики, життєвих ситуацій.

Науковці Е. В. Держивицький та І. Ю. Ларіонов акцентують на тому, що прикладна етика у сфері права спрямована на розв'язання моральних проблем професійної діяльності (юридична етика) і є розвинутою та інституціоналізованою. На нашу думку, така позиція є цілком правильною, оскільки в українській системі права існують етичні норми, які регламентують діяльність представників різних юридичних професій (суддів, прокурорів, адвокатів, працівників Національної поліції тощо). Автори також зауважують, що етичні норми найчастіше впроваджують в юридичні професії, оскільки ті передбачають діяльність, тісно пов'язану з людським життям, честю, гідністю, правами та свободами, зачіпають моральні засади життя людини і потребують у цих суб'єктів належних моральних рис (Derzivitskiy, Larionov, & Perov, 2016). Ми вважаємо, що звуження кола осіб, для діяльності яких необхідні закріплені в праві етичні

норми, є невинуватеною. Зокрема, як приклад маємо сукупність етико-правових норм, що регулюють діяльність інших категорій працівників (державних службовців), – Загальні правила етичної поведінки державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування, затверджені наказом Національного агентства України з питань державної служби від 5 серпня 2016 року № 158 ("Nakaz Natsionalnoho ahentstva", 2016), що також належать до складу професійної етики. Отже, автори звужують поняття етики права до професійної етики юриста, що є необґрунтованим. Зрештою, можна констатувати потребу в розрізненні понять в наукових джерелах («юридична етика», «правова етика», «правнична етика», «етика права»).

Дослідник С. С. Сливка слушно визначає співвідношення цих понять, вирізняючи юридичну етику як таку, що досліджує юридичний процес незалежно від присутності в ньому юриста; правова етика – властива всім суб'єктам правовідносин, а тому окреслена як універсальна; правнична етика уособлює професійну етику юриста, морально-правові вимоги до його діяльності; етика права розглядає людину в праві, аналізує ціннісне ставлення людини до права (Slyvka, 2008).

Етика вивчає мораль, яка формує моральну систему суспільства, що відображає інтереси суспільства, здійснює регулювання стосунків між людьми, де гармонізація індивідуальних і суспільних потреб має пріоритетне значення. Вона є засобом осмислення та відображення інтересу певної групи – колективу, спільноти, суспільства – і визначає співвідношення приватного та загального інтересу на користь загального, зважаючи на цінності суспільства. Тому для реалізації права, як продукту держави, мораль є важливим підґрунтям для вирішення суспільного конфлікту на підставі морального ідеалу (належного). Етика сприяє оцінюванню будь-якої ситуації так, щоб уможливити етично (морально) правильні вчинки. З огляду на це, морально-етичні стандарти інколи позначають «субсидійованим регулюванням», оскільки вони доповнюють чинне законодавство щодо запобігання конфлікту інтересів на публічній службі (Nesterovych, 2011).

Таке формулювання питання є актуальним насамперед, коли йдеться про прийняття рішення суб'єктом службових правовідносин. У цьому разі постає питання щодо його правильності. Адже відбувається вибір між фактами та цінностями. Етичні критерії становлять шкалу для відповідності дій суб'єкта інтересам суспільства. Тому слушною є позиція М. Рудакевич, яка акцентує на нормативній складовій етичної поведінки державних службовців (Rudakevych,

2003). Водночас етичні стандарти мають стосуватися не лише державної служби, а й служби в органах місцевого самоврядування (Kaminska, 2010; Kaminskaia, 2015).

Ґрунтуючись на моралі, етика права розширює можливості правозастосування шляхом запровадження до правових норм юридичного інструментарію, здатного вирішувати морально-етичні конфлікти. З огляду на те, що існування права не обмежується створенням та існуванням безпосередньо правових норм, а формує правову систему, слід констатувати, що етичні засади в праві реалізують на трьох рівнях: 1) аксіологічному (правові цінності та принципи права); 2) ґносеологічному (праворозуміння та правова культура, юридична освіта); 3) праксеологічному (юридична практика, правозастосування). Моральна та правова форми регулювання суспільного життя є невід'ємними та підтримують одна одну. У контексті етичної складової службового права йдеться про зазначені вище вияви у його складі. На формування службового права впливають різноманітні інтереси, відображені в чинному законодавстві (Nesterovych, 2006).

Оцінювання досліджень дає змогу визначити, що сьогодні серед відносин, пов'язаних з організацією та проходженням публічної служби, з позиції етичних засад, найбільш дослідженою є професійна етика, яка охоплює етичні засади поведінки державних службовців.

Наукова новизна

З огляду на визначені три рівні реалізації етичних засад, можемо констатувати, що в службовому праві найрозвинутішими є ті норми, які регулюють праксеологічний рівень, що охоплює безпосередню діяльність суб'єктів публічної служби стосовно реалізації ним свого правового статусу. Однак це означає, що інші два рівні є незадіяними та не сприяють формуванню обґрунтованої, правильної морально-правової позиції суб'єктів службового права.

Наша позиція ґрунтується на тому, що поведінку людини (суб'єкта публічних відносин) регулює сукупність норм – правових, релігійних, етичних, культурних, політичних тощо. Однак етичні норми, ґрунтуючись на моралі, надають людині найглибші орієнтири на підставі духовного світу особистості. На відміну від звичайних моральних норм, норми етичної поведінки (етичні критерії) є такими, що можуть бути сформовані внаслідок: а) закріплення їх у правових нормах, які регулюють усі етапи організації та проходження публічної служби; б) формування системи цінностей під час удосконалення професіоналізму

в процесі навчання та підвищення кваліфікації; в) наявності системи контролю, яка виявляє невідповідність позиції суб'єкта публічних відносин визначеним етичним нормам.

Такі висновки засвідчують позицію Т. Василевської (Vasylevska, 2013) стосовно того, що вагомими аспектами морального життя державних службовців як професійної групи слід вважати: 1) ставлення професійної групи та кожного з її членів до суспільства загалом і його інтересів; 2) розуміння значущості та сутності моральних рис представника державної служби; 3) усвідомлення зв'язку між професіоналізмом і належними моральними рисами; 4) з'ясування змісту моральних засад для взаємовідносин між громадянами та представниками державної служби; 5) висвітлення сутності взаємовідносин у професійному колективі; 6) усвідомлення ролі професійного етичного навчання. З огляду на це, можна констатувати потребу в закріпленні означених складових у системі службового права як таких, що є етичними засадами його формування. Етичні норми службового права можуть міститися як в окремих актах, так і належати до нормативно-правових актів, що регулюють діяльність органів державної влади. Наприклад, у Федеративній Республіці Німеччині етичні норми наявні в двох підзаконних нормативно-правових актах – Регламент діяльності федерального уряду та Єдине положення про федеральні міністерства (Nesterovych, 2009). Схожий підхід можна відстежити також в українському законодавстві.

Висновки

Проаналізувавши позиції сучасних учених, ми дійшли висновку, що нині важливим елементом удосконалення службового права є етична складова. По-перше, зниження рівня впливу влади та релігійних норм на поведінку людини потребує формування нового чи вдосконалення попереднього механізму регулювання суспільних відносин. По-друге, право та мораль у вигляді етичних норм є історично взаємопов'язаними, механізм їх взаємовпливу перевірений часом. По-третє, їм притаманна компенсаторна функція: якщо право не може вирішити суспільного конфлікту, посилаються на норми моралі. Завдяки цьому зниження рівня моральності, з огляду на специфіку розвитку суспільства (послаблення уваги людини до суспільства через діджиталізацію, поява нових цінностей), компенсують шляхом закріплення етичних норм у нормах права. Це забезпечує їх універсальність. Запровадження етичних засад до всіх складових службового права сприятиме його вдосконаленню.

REFERENCES

- Chernetetskyi, Ye.Ye. (2009). Kharakterystyka zasluhy yak osnovnoi pidstavy administratyvno-pravovoho zaokhochennia [Characterization of merit as the main basis of administrative and legal promotion]. *Derzhava i pravo, State and law*, 46, 261-267. doi: 10.32702/2307-2156-2009.3.100 [in Ukrainian].
- Derzivitskiy, E.V., Larionov, I.Iu., & Perov, V.Iu. (2016). K voprosu ob etike prava [On the issue of ethics of law]. *Vestnik Sankt-Peterburgskogo gosudarstvennogo universiteta, Bulletin of St. Petersburg State University*, 4, 33-45 [in Russian].
- Kaminska, N.V. (2010). Orhanizatsiino-pravovi zasady detsentralizatsii publichnoi vlady [Organizational and legal principles of decentralization of public power]. *Naukovyi visnyk Natsionalnoi akademii vnutrishnikh sprav, Scientific Bulletin of the National Academy of Internal Affairs*, 4, 9-20 [in Ukrainian].
- Kaminskaia, N.V. (2015). Perspektivy stanovleniia evropeyskoy sistemy mestnogo i regionalnogo samoupravleniia [Prospects for the formation of a European system of local and regional self-government]. *Pravo i politika, Law and Politics*, 2(182), 227-241. doi: 10.7256/1811-9018.2015.2.8854 [in Russian].
- Kuzmenko, O.V., & Strelchenko, O.H. (2008). Determinatsiia zasluhy yak pidstava zaokhochennia [Determination of merit as a basis for encouragement]. *Derzhava i suspilstvo, State and society*, 5, 41-46. doi: 11.56702/2308-2356-2008.3.189 [in Ukrainian].
- Makushev, P.V., & Sybiriakova, M.V. (2010). Shliakhy formuvannia antykoruptsiinoi hromadianskoi svidomosti yak chynnyk merezhevoho suspilstva [Ways of Forming Anti-Corruption Civic Consciousness as a Factor of Network Society]. *Pravo i suspilstvo, Law and society*, 3, 88-96 [in Ukrainian].
- Nakaz Natsionalnoho ahentstva Ukrainy z pytan derzhavnoi sluzhby "Zahalni pravyla etychnoi povedinky derzhavnykh sluzhbovtiv ta posadovykh osib mistsevoho samovriaduvannia": vid 5 serp. 2016 r. No. 158 [Order of the National Agency of Ukraine for Civil Service "General Rules of Ethical Conduct for Civil Servants and Officials of Local Self-Government" from August 5, 2016, No. 158]. (n.d.). *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1203-16> [in Ukrainian].
- Nesterovych, V.F. (2006). Kategoriia "interes" u pravotvorchosti: zahalnoteoretychni aspekty [Category "interest" in law-making: the general theoretical aspects]. *Visnyk Luhanskoho derzhavnoho universytetu vnutrishnikh sprav, Bulletin of the Lugansk State University of Internal Affairs*, 1, 73-78 [in Ukrainian].
- Nesterovych, V.F. (2009). Konstytutsiino-pravovi zasady lobiiuvannia u Federativnii Respublitsi Nimechchyny [Constitutional and legal principles of lobbying in the Federal Republic of Germany]. *Vybory ta demokratiia, Elections and democracy*, 3, 59-66 [in Ukrainian].
- Nesterovych, V.F. (2011). Subsidiivani formy rehuliuвання lobiiuvannia: zarubizhnyi dosvid ta perspektyvy dlia Ukrainy [Subsidized forms of lobbying regulation: foreign experience and prospects for Ukraine]. *Visnyk Luhanskoho derzhavnoho universytetu vnutrishnikh sprav imeni E.O. Didorenko, Bulletin of the Luhansk State University of Internal Affairs Didorenko*, 4, 15-24 [in Ukrainian].
- Nesterovych, V.F. (2016). Pryntsypy vidkrytosti ta prozorosti u diialnosti orhaniv derzhavnoi vlady yak vazhlyva peredumova dlia utverdzheniia demokratii uchasti [Principles of openness and transparency in the activities of state authorities as an important prerequisite for the establishment of participatory democracy]. *Filosofski ta metodolohichni problemy prava, Philosophical and methodological problems of law*, 2(12), 67-76. Retrieved from <https://philosophy.naiu.kiev.ua/index.php/philosophy/article/view/364> [in Ukrainian].
- Nesterovych, V.F. (2018). Konstytutsiino-pravovi vydy hromadskykh obhovoren [Constitutional legal types of public discussions]. *Visnyk Luhanskoho derzhavnoho universytetu vnutrishnikh sprav, Bulletin of Lugansk State University of Internal Affairs*, 4, 38-45. doi: <https://doi.org/10.33766/2524-0323.84.38-45> [in Ukrainian].
- Rudakevych, M. (2003). *Etyka derzhavnykh sluzhbovtiv [Ethics of Civil Servants]*. Kyiv: NADU [in Ukrainian].
- Rudakevych, M.I. (2006). Ideini osnovy ta normatyvni standarty etyky derzhavnykh sluzhbovtiv krain Yevropeiskoho Soiuzu [Conceptual bases and normative standards of ethics of civil servants of the European Union countries]. *Derzhavne upravlinnia: teoriia ta praktyka, Public administration: theory and practice*, 1, 73-79 [in Ukrainian].
- Rudakevych, M.I. (2007). *Profesiina etyka derzhavnykh sluzhbovtiv: teoriia i praktyka formuvannia v umovakh demokratyzatsii derzhavnoho upravlinnia [Professional Ethics of Civil Servants: Theory and Practice of Formation in Democratization of Public Administration]*. Ternopil: Aston [in Ukrainian].
- Slyvka, S.S. (2008). *Yurydychna deontolohiia [Legal deontology]*. Kyiv: Atika [in Ukrainian].
- Tovmach, A.S. (2015). Pytannia etyky derzhavnykh sluzhbovtiv [Issues of Ethics of Civil Servants.]. *Forum prava, Forum of Law*, 2, 159-162 [in Ukrainian].
- Tytko, A.V. (2019). Favorytyzm, nepotyizm, kronizm, klientelizm yak formy konfliktu interesiv: quid pro quo [Favoritism, Nepotism, Cronism, Clientelism as a Form of Conflict of Interests: Quid Pro Quo]. *Forum prava, Forum of law*, 55(2), 80-90. doi: <http://doi.org/10.5281/zenodo.2635567> [in Ukrainian].
- Vasylevska, T.E. (2011). Etychni aspekty reformuvannia systemy derzhavnoi sluzhby [Ethical aspects of reforming the civil service system]. *Demokratychno vriaduvannia, Democratic governance*, 7. Retrieved from <http://www.lvivacademy.com/visnik7/fail/vasylevska.pdf> [in Ukrainian].
- Vasylevska, T.E. (2013). *Etyka derzhavnykh sluzhbovtiv i zapobihannia konfliktu interesiv [Ethics of Civil Servants and Prevention of Conflict of Interest]*. Kyiv: NADU [in Ukrainian].

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

- Чернецький Є. Є. Характеристика заслуги як основної підстави адміністративно-правового заохочення. *Держава і право*. 2009. № 46. С. 261–267. doi: 10.32702/2307-2156-2009.3.100.
- Держивидський Е. В., Ларионов И. Ю., Перов В. Ю. К вопросу об этике права. *Вестник Санкт-Петербургского государственного университета*. 2016. Вып. 4. С. 33–45.

- Камінська Н. В. Організаційно-правові засади децентралізації публічної влади. *Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ*. 2010. № 4. С. 9–20.
- Каминская Н. В. Перспективы становления европейской системы местного и регионального самоуправления. *Право и политика*. 2015. № 2 (182). С. 227–241. doi: 10.7256/1811-9018.2015.2.8854.
- Кузьменко О. В., Стрельченко О. Г. Детермінація заслуги як підстава заохочення. *Держава і суспільство*. 2008. № 5. С. 41–46. doi: 11.56702/2308-2356-2008.3.189.
- Макушев П. В., Сибірякова М. В. Шляхи формування антикорупційної громадянської свідомості як чинник мережевого суспільства. *Право і суспільство*. 2010. № 3. С. 88–96.
- Загальні правила етичної поведінки державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування : наказ Національного агентства України з питань державної служби від 5 серп. 2016 р. № 158. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1203-16>.
- Нестерович В. Ф. Категорія «інтерес» у правотворчості: загальнотеоретичні аспекти. *Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ*. 2006. № 1. С. 73–78.
- Нестерович В. Ф. Конституційно-правові засади лобіювання у Федеративній Республіці Німеччини. *Вибори та демократія*. 2009. № 3. С. 59–66.
- Нестерович В. Ф. Субсидійовані форми регулювання лобіювання: зарубіжний досвід та перспективи для України. *Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е. О. Дідоренка*. 2011. № 4. С. 15–24.
- Нестерович В. Ф. Принципи відкритості та прозорості у діяльності органів державної влади як важлива передумова для утвердження демократії участі. *Філософські та методологічні проблеми права*. 2016. № 2 (12). С. 67–76. URL: <https://philosophy.naiau.kiev.ua/index.php/philosophy/article/view/364>.
- Нестерович В. Ф. Конституційно-правові види громадських обговорень. *Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ*. 2018. № 4. С. 38–45. doi: <https://doi.org/10.33766/2524-0323.84.38-45>.
- Рудакевич М. Етика державних службовців : монографія. Київ : НАДУ, 2003. 360 с.
- Рудакевич М. І. Ідейні основи та нормативні стандарти етики державних службовців країн Європейського Союзу. *Державне управління: теорія та практика*. 2006. № 1. С. 73–79.
- Рудакевич М. І. Професійна етика державних службовців: теорія і практика формування в умовах демократизації державного управління : монографія. Тернопіль : Астон, 2007. 398 с.
- Сливка С. С. Юридична деонтологія : навч. посіб. Київ : Атіка, 2008. 296 с.
- Товмач А. С. Питання етики державних службовців. *Форум права*. 2015. № 2. С. 159–162.
- Титко А. В. Фаворитизм, непотизм, кронізм, клієнтелізм як форми конфлікту інтересів: quid pro quo. *Форум права*. 2019. № 55 (2). С. 80–90. doi: <http://doi.org/10.5281/zenodo.2635567>.
- Василевська Т. Е. Етичні аспекти реформування системи державної служби. *Демократичне врядування*. 2011. № 7. URL: <http://www.lvivacademy.com/visnik7/fail/vasylevska.pdf>.
- Василевська Т. Е. Етика державних службовців і запобігання конфлікту інтересів : навч.-метод. матеріали. Київ : НАДУ, 2013. 76 с.

Стаття надійшла до редколегії 24.01.2020

Samoilenko O. – Postgraduate Student of the Department of Administrative and Customs Law of the University Customs and Finance, Dnipro, Ukraine
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1146-9109>

Ethical Foundations of Service Law

The **purpose** of the article is to evaluate the scientific positions on the impact of ethics on law in general and the structural elements of the law system, in particular, to determine the directions and results of such influence, as well as to clarify the role of ethical foundations in the formation of an effective mechanism of legal regulation of public service. **Methodology.** Given the goal, specificity of the object and object of study, the methodological basis of the publication is a set of methods that allowed to consider approaches to understanding the role of ethics in law. Formal logic method – to find out the content of employment law. The empirical method was applied in the study of the formation of ethical principles of employment law. Comparative – to compare Ukrainian and foreign approaches to the formation of ethical principles of official law. **Scientific novelty** is due to the fact that the ethical component is the basis for the formation of the legal system at the axiological, epistemological, praxeological levels. Therefore, the publication substantiates the differences between the concepts of «ethics of law», «legal ethics», «legal ethics» and «legal ethics». **Conclusions.** An important element of improving the law of service is the ethical component. First, the reduction of the influence of the authorities and religious norms on human behavior, which requires the formation of a new or improvement of the old mechanism of regulation of social relations. Secondly, law and morality in the form of ethics are historically interrelated and the mechanism of their interplay is time-tested. Thirdly, they have an inherent compensatory function – where the right to resolve a social conflict comes to the aid of moral standards, in turn – a decrease in the level of morality due to the peculiarities of social development (diminishing human attention to society through digitization, the emergence of new values) is compensated for due to the consolidation of ethical rules in the rules of law.

Keywords: service law; ethics; ethical standards; ethical criteria; subjects of public law; public legal relations.